

ВИНАРСКО-ЗЕМЛЕДѢЛЧЕСКИ ВѢСТНИКЪ

Редактира се отъ редакционно-административния комитетъ, състоящъ отъ: Хр. С. Георгиевъ, Д. Торомановъ, А. Гечевъ, К. Илиевъ, М. Чукчуковъ и К. Малковъ.

„Винарско-Земледѣлчески Вѣстникъ“ излиза два пѣти въ мѣсеца: на 1 и 15 ч.

Годишната му цѣна за България е 4 л., за въ странство — 5.

Всичко, що се отнася до вѣстника, се испраща до редакцията въ гр. Плѣвентъ.

Необнародвани рѣкописи, по желанието на авторитѣ имъ се връщатъ съ неплатени писма.

За обявления на 4 стр. се плаща по 30 ст. на редъ, смятани въ гармондъ.

 На всичкитѣ ученици се отстъпя за 3 лева годишно.

СЪДЪРЖАНИЕ: 1) Какви промѣни трѣбва да се направѣтъ въ земледѣлческитѣ ни училища за подобрене на земледѣлието; 2) По скотовѣдството къ Руссенското Земледѣлческо училище и Образцовъ чифликъ; 3) Пакъ за лозовитѣ разсадници; 4) Подсирване на млѣкото съ искусствено сирѣще; 5) Единъ неприятель на зимната пшеница и рѣжбата; 6) Разни; 7) Обявления.

Какви промѣни трѣбва да се направѣтъ въ земледѣлческитѣ ни училища, за подобрене на земледѣлието.

бучението на младежта въ сѣществующитѣ сега у насъ земледѣлчески училища е подведено така злѣ, штоо едва ли е възможно да се иска поголѣмъ напредѣкъ отъ тѣхъ освѣтъ, тѣзи, който е постигнѣтъ. Единъ ученикъ, който свършва пълний курсъ на нашитѣ земледѣлчески училища слѣдѣ като се подложи на практически испитъ подиръ зрѣлостний се указва, че не умеи да облагороди една лоза, едно овошно дърво, не умеи да работи съ една или друга машина, па даже имало е случай, гдѣто свършившиятъ вече земледѣлческо училище невзѣтъ частитѣ и на най-сбикновенното орѣдие — *пруга и оралото*. Отъ такѣвъ младежъ естествено, не може да се изисква штоо слѣдѣ като излѣзе вѣтъ отъ училището да даде нѣкаква помощ на западналиятъ ни земледѣлецъ. Тукъ тамъ се срѣщатъ свършивши по земледѣлието, които съ особенъ интересъ се занимаватъ и искатъ да подпомогнѣтъ на нашия земледѣлецъ, нѣ понеже имъ отстъствуватъ нуждитѣ елементарни практически познания, тѣ подвеждатъ прѣдприятията си така лошо въ крѣгъ гдѣто се движѣтъ и гдѣто се стрѣмѣтъ да подпомогнѣтъ, штоо освѣтъ че компромитиратъ дѣлото и себе си, ами искарватъ хората отъ излишни харчове, па даже ги правѣтъ недовѣрчиви къмъ веѣко нововѣредие *).

Коя е причината за гдѣто свършившиятъ мѣстнитѣ земледѣлчески училища се ползватъ съ такава лошо име между земледѣлческата ни масса? Причинитѣ сѣ много, но най главната лежи въ программата по която се рѣководѣтъ упражненията по практика и теория. Практиката и теория-

та сѣ двѣ различни нѣща, но помежду имъ се сѣглежда такава свръзка штоо упражненията въ едното безъ другото е всѣ едно, като че не се упражняватъ никакъ за земледѣлци. Теорията сама за себе си не прѣдставлява нищо друго освѣтъ една грозна мома въ хубава носия, а практиката може да се уприличи на една хубава мома въ грозно облѣкло. Теорията и практиката скомбинирани правилно върху подготовлението на извѣстни младежи ще имъ прилича, така както прилича на една хубава мома прилична носия.

Въ нашитѣ земледѣлчески училища се подготвяватъ ученицитѣ и за учители и за земледѣлци, двѣ сѣвършено различни занятия се вгнѣздяватъ въ една личность, заради което се прѣдава педагогия и земледѣлие.

Педагогията е наука, която изисква твърдѣ силни умствени напѣргания да се усвои, вслѣдствие отъ което уморява ученицитѣ до такава степенъ, штоо тѣмъ не остава достатъчно врѣме за освѣжавание на силитѣ имъ, които сѣ потрѣбни за правилното разбиране на специалнитѣ прѣдмети и практическитѣ подготовления по тѣхъ.

Ако ученицитѣ се задържатъ на полето толкова врѣме, колкото е потрѣбно да усвоѣтъ теорията по специалнитѣ прѣдмѣти на практика, това твърдѣ много ще влияе върху общий успѣхъ, тѣи като тѣ физически сѣ уморени и не могатъ веднага да се заловѣтъ съ приготвяването на уроцитѣ си на прѣдмѣтитѣ, които иматъ за цѣлъ да ги подготвятъ за учители, а имъ е потрѣбна една почивка отъ 2—3 часа. Тѣкмо щомъ ученицитѣ се усѣтъжтъ отморени отъ физическата работа дохожда врѣме за спане. Като станѣтъ сутрина рано веднага се залавѣтъ да научѣтъ уроцитѣ си по педагогия, а специалнитѣ прѣдмѣти изоставѣтъ, като си мислѣтъ, че иматъ горѣ-долѣ познания по тѣхъ, защото прѣминаватъ всичко на практика; тѣ сѣ доволни да получатъ по специалнитѣ прѣдмѣти удовлетворително, за това врѣмето, което щѣхъ да употрѣбѣтъ да се подготвятъ по добрѣ по тѣзи прѣдмѣти, употрѣбаватъ го за при-

*) Тукъ се говори не и за въспитанници на земледѣл. училища, на които сѣ подпомогнѣли вѣкои вѣвкъшни обстоятелства да закрѣпятъ своитѣ практически познания по земледѣлието.

готовлението по педагогията на която тоже ще бждът благодарни, ако получатъ удовлетворително. Така възпитаници-тъ на земледѣлческитѣ ни училища се бхгхтъ цѣли три години, като вода отъ брѣгъ, само и само да искаратъ кур-сътъ му съ единъ какъвъ и да е успѣхъ, а че сѣтне оти-ватъ въ село неподготвени нито за земледѣлци, нито за у-чители. Ето какъвъ суровъ материалъ искарватъ нашитѣ земледѣлчески училища, а за да се подведе работата по добръ желателно е да стане извѣстно промѣнение въ про-граммата на тѣзи училища.

Да се тури край на всички тѣзи грѣшки, които сж припатствували за правилното подготвяване на ученици-тъ въ земледѣлческитѣ училища, би било добръ, споредъ насъ, щото Министерството на Земледѣлието и Търговията да исхвърли прѣдмѣта педагогия отъ земледѣлческитѣ учи-лища, а да се прѣдстави проектъ въ Министерството на Народното Просвѣщение, който да има за цѣль да прокара въведението на прѣдмѣта земледѣлческа енциклопедия, ка-като задължителенъ въ Педагогическитѣ училища. Дѣйстви-телно е, че въ педагогическитѣ училища се прѣподава зем-ледѣлие, но нека то да се въведе въ программата имъ въ такъвъ размѣръ, въ какъвто е въведена педагогията въ зем-ледѣлческитѣ училища и ще видите, че педагогиститѣ ще могатъ да пропагандиратъ новитѣ земледѣлчески прѣдмѣти между земледѣлческото население тъкмо въ такъвъ размѣръ въ какъвто пропагандиратъ сега земледѣлцитѣ — педагози. Съ това промѣнение на программата на нашитѣ земледѣл-чески училища ще се постигне двояка цѣль: ще имаме добри земледѣлци отъ една страна, а отъ друга че педаго-гиститѣ ще подпомагатъ за повдигане на земледѣлческото ни население, въ сжщата стѣпень, както сега работятъ свършившитѣ земледѣлческитѣ училища. Разбира се, че тази промѣна на программата ще влияе твърдѣ много върху чис-лото на ученицитѣ въ земледѣлческитѣ училища; тѣ ще бждѣтъ много по-малко, но за това ще бждѣтъ *земледѣлци*, а не земледѣлци — педагози — хора некадърни за никаква работа.

Вмѣсто педагогията въ земледѣлческитѣ училища да се въведе: въ I кл. единъ часъ Законъ Божий и единъ — А-натомия и Физиология на растенията; *) въ II кл. — Полити-ческа економия, а въ III-й — Земледѣлческа история. Дру-гитѣ часове отъ Педагогия, които оставатъ свободни да се замѣнятъ съ специали, или пъкъ да се увеличатъ часо-ветѣ на специалнитѣ прѣдмѣти.

2) Да се прѣдпише чрѣзъ г. г. Директоритѣ на земе-дѣлческитѣ училища на учителскитѣ съвѣти да се придър-жатъ строго по правилника за приемането на ученици, който изрично прѣдписва, че за ученици въ земледѣлческитѣ училища се приематъ само синове на земледѣлци вклучая и лозари. Въ края на курса на училището да се дадѣтъ 5 или 6 прѣмай въ всеко училище по 1000 или повече лева на онѣзи които свършѣтъ училището съ отличенъ ус-пѣхъ, а по една колекция отъ най-необходимитѣ машини и орждия на онѣзи ученици, които свършватъ курса на завѣ-дението съ *добръ успѣхъ*, или съ други думи казано да се даде възможность на свършившитѣ да се заловятъ на работа по земледѣлието.

*) Въ II кл. да се прѣдвиди само частна ботаника.

Друго нѣщо, което може да направи Министерството на Търговията и Земледѣлието за подобрѣние на положе-нието на нашитѣ земледѣлци се състои въ слѣдующето: вмѣсто да се отпускатъ байдера празнитѣ държавни мѣста на: Банатчени, Сърби, Чехи, Словаки и тути кванти нега-дай, които сж избѣгали отъ родното си мѣсто само за лес-ния и да даватъ възможность на мѣстнитѣ лихвари и земе-ничари да упражняватъ злодѣйскитѣ си занятия, нека тѣзи мѣста да се даватъ съ умѣрени цѣни на свършившитѣ зем-ледѣлческитѣ училища, гдѣто ще искарватъ хлѣба си и ще упражняватъ сегашнитѣ ни земледѣлци съ настоящата прак-тика по земледѣлието.

Ний не трѣбва да чакаме да се роди у България че-ловѣкъ — благодѣтель на земледѣлцитѣ, както се е родилъ Теръ въ Германия, или Хорски въ Чехия, а трѣбва да съз-дадеме масса хора — пионери — земледѣлци, които да сфор-миратъ днешната практика по земледѣлието, а тогазъ чакъ ще очакваме земледѣлчески мессия да дойде у насъ и да покаже пътя, по който трѣбва да вървѣтъ нашитѣ зем-ледѣлци. Ний не вѣрваме, че има у насъ истински хора, които сж натоварени съ длъжността да подобрѣтъ нашето земледѣлие, да мислятъ че сегашната практика на земледѣл-цитѣ вече проучена. Ако би имало такива господиновци тѣ сж зломисленици, недоброжелатели на нашето земледѣлие.

За голѣмо съжаление подобрѣнието на земледѣлието у насъ е започнало да се подвѣжда съвсѣмъ въ криво направ-ление, за това защото тѣзи, които сж натоварени съ това нѣматъ нужната практическа подготовка отъ една страна, а отъ друга тѣ не познаватъ мѣсната практика, а ето двѣ нѣща, които ни правятъ смѣшни въ всеко нововъведение!

3) *Да се отпускатъ достатѣчно срѣдства за у-чебни пособия въ земледѣлческитѣ училища.*

Министерството на Търговията и Земледѣлието е ед-ничкото, което има най-малкъ бюджетъ. Незнаеме какъ г. г. Народнитѣ прѣдставители по-голѣма часть, които се ис-прачатъ отъ земледѣлцитѣ въ Народното Събрание, като дойде да се разглежда бюджета на това Министерство би-ватъ такива икономисти и гледатъ да не прѣтрупатъ браш-ненитѣ чувалъ, щото окастриватъ бюджета му до неимовѣренъ минимумъ, когато би трѣбвало да бждѣтъ къмъ него по-щедри. Вѣрваме, че по голѣма часть отъ интелегентното общество ще се съгласи съ насъ, ако кажемъ, че когато съ създава нѣкое ново учреждение, нека се поставя на по-добающата му висота, или никакъ да не се създава. Куцо-родений живѣй куцъ и умира куцъ; има случай гдѣто ме-дицината помага въ извѣстни случаи на нещастносъздадени-тъ, но не може да приведе този имъ недостаткъ въ исправ-ность, или пъкъ съвсѣмъ трудно. Така сжщо е и съ създа-ванието на нови учреждения.

Било би желателно, щото да се отпускатъ на Мини-стерството на Търговията и Земледѣлието достатѣчни срѣд-ства, съ които то да може да води свободно и естествено своитѣ работи, а отъ страна то (Министерството) би трѣб-вало да распрѣдѣля отпуснатитѣ сумми нѣкакъ си по пра-вилно; да дава съразмѣрно съотвѣтствующата часть на все-ко отъ училищата. Съ отпуснатитѣ сумми училищата да си набавятъ нуждни учебни пособия, защото безъ тѣхъ е

немислимо правилното обучение по земледелието и клоновитъ му. Трѣбвало би така сжщо Министерството на Търговията и Земледелието да подържа при всѣко едно отъ земледѣлческитѣ училища по една земледѣлческо физиологическа лаборатория, гдѣто ще се подготвяватъ учащитѣ се да опознажтъ по отъ близо нашето земледѣлие и да проучжтъ почвеннитѣ условия при които ще стопанствуватъ.

Да се отпусне прихода отъ испитателнитѣ полета за приходъ на училищата, съ който да се набавжтъ учебни пособия и да се уредятъ кабинетитѣ по земледѣлие.

Освѣнъ испитателнитѣ полета при всѣко отъ земледѣлческитѣ ни училища да се организира по едно срдѣно селско стопанство, което да бжде поставено при дѣйствиелни икономически условия. Въ такова именно стопанство ученицитѣ ще можжтъ да получатъ закржглена практика по земледѣлие. Ржководителитѣ на тѣзи образцови стопанства нека бжджтъ задѣлжени да отговарятъ за всѣка загуба, която е станала вслѣдствие тѣхното невнимание, нъ за това пъкъ трѣбва да иматъ най-малко 20 % отъ частний доходъ, като възнаграждение за труджтъ имъ.

Друго нѣщо върху, което трѣбва да се обърне внимание е што да се снабджтъ ученицитѣ съ нужнитѣ учебници на Български езикъ.

Сега ученицитѣ въ земледѣлческитѣ училища прѣминаватъ голѣма частъ отъ специалнитѣ прѣдмѣти по записки, а нѣкждѣ тѣ сж принудени да ги учжтъ отъ Русски съчинения.

Запискитѣ освѣнъ, че струватъ на ученицитѣ много скжпо, ами и не се прѣписватъ всѣкогажъ правилно, вслѣдствие на което се правжтъ голѣми грѣшки, които по нѣкогажъ промѣняватъ самата смисълъ на цѣлъ отдѣлъ. Да можжтъ да се отървжтъ ученицитѣ отъ тѣзи излишни ежегодни расходи отъ една страна, а отъ друга да се избѣгнжтъ грубитѣ грѣшки, които се правжтъ при прѣписването, било би добрѣ што Министерството на Земледелието и Търговията да обяви конкурсъ за съставни и прѣводни съчинения по специалнитѣ прѣдмѣти, или пъкъ да се събержтъ запискитѣ по всички прѣдмѣти отъ г. г. прѣподавателитѣ отъ земледѣлческитѣ училища и да се натоваржтъ извѣстни господа отъ тѣхъ да извлекжтъ и да съставжтъ учебници, които да се издаджтъ отъ Министерството на Търговията и Земледелието. Твърдѣ сме увѣрени, че ако се извърши горното нашитѣ земледѣлчески училища ще бжджтъ сравнително много по-полезни, отъ колкото сега.

По скотовѣдството въ Руссенското Земледѣлческо Училище и Образцовъ чифликъ.

Както е извѣстно вече, Руссенското Земледѣлческо училище, е основано още отъ 1883 год., т. е., отъ прѣди 15 години. Както на всѣко едно земледѣлческо училище, така и на това, задачата е била, по край обучаванието на младежитѣ, които ката година постжпватъ, още и да служи, като нагледенъ примѣръ на околнитѣ земледѣлци за разни подобрения, правени както въ областъта на чистото земледѣлие (полѣводството), така сжщо и въ областъта на скотовѣдството. Нашата задача

съ тѣзи нѣколко редове, не е да покажемъ, до колко това училище е подѣйствувало за подобрене на земледѣлието въ близкитѣ селски стопанства, а просто искаме да се спремъ и разгледаме какъ стои скотовѣдството днесъ въ това училище.

Още при основанието му, както Министерството подъ което е падало това училище, така и дирекцията на сжщото, съзнавайки нуждата отъ подобрене на скотовѣдството, гледали сж да въведжтъ въ всѣко направление такъвъ добитъкъ за развѣждане, какъвто най-добрѣ би могълъ да успѣва при тамошнитѣ условия. Въ областъта на коневѣдството, ние виждаме да се достави още отъ зачалото единъ Англо-венгерски жребець и нѣколко венгерски кобили, отъ които сж се получили прѣкрасни приплоди, намѣрвающи се днесъ въ ржцѣтѣ на много мераклий скотовѣдци. За да можжтъ и околнитѣ села да се ползватъ отъ жребцитѣ, училището е било снабдено прѣзъ 1890 год. и съ единъ полу-першоронски жребець, приплодъ на Садовскитѣ чистокрѣвни першорони, а въ 1896 год. и съ единъ чистокрѣвенъ Арабски жребець, купенъ отъ Унгарския държавенъ заводъ въ Баболна. Приплодитѣ отъ тѣзи три жребци съ кобилитѣ, които се държжтъ сж биле повечето продовани. Условия за развиванието на коневѣдството въ Обр. Чифликъ има доста добри, защото чифлика прѣжжава огромни и богати пасбища, кждѣто денѣ и ноцѣ можжтъ да пасжтъ младитѣ кончета и кобили. Коневѣдството би могло даже да вземе по широки размѣри отъ тѣзи що има сега, като се вземе подъ внимание, че разносжитѣ по гледанието на конетѣ сж незначителни. Млади 2—3 годишни жребчета отъ чифлишкитѣ сж продавани въ послѣдно врѣме съ една цѣна отъ 300—600 лева.

Говедарството, за което не по малко помагатъ условията, е захванжло да се развива доста добрѣ. При отварянието на училището сж донесени тукъ Швейцарски и нѣкои Холандски или смѣсени отъ горнитѣ съ нашански раси. Съ това обаче твърдѣ малко се е постигнжло, защото сега виждаме, че това което сж дали тѣзи крави не е било нѣщо расово, а просто смѣси отъ разни раси безъ никакъвъ разборъ. Неможе обаче да се откаже, че между тѣзи крави е имало и много добри млѣчници. Едно правилно и доста похвално направление се е дало на говедарството едвамъ отъ 1896 год., когато правителството достави на училището 4 чисти сименталски крави и единъ бикъ. Отъ тогава насамъ училището прислѣдва цѣльта да вади за напредъ чисти сементалски говела, които да се раздаватъ или на общини, или частни лица, за подобрене на нашата говежда раса. Купенитѣ 4 крави се отелихж за прѣвъ пътъ въ чифлика прѣзъ 1897 год. и дадохж много добри приплоди, които обѣщаватъ въ бжджще блѣстящи резултати. Що се отнася до млѣчността на тѣ-

зи крави можемъ да кажемъ, че за единъ лактеционенъ периодъ при всичкитъ крави е надминъла 2000, а даже и 3000 литри. Това показва, че тѣзи животни ще могатъ да се държатъ съ твърдѣ добръ успѣхъ. Остава да се опитатъ по отношение на угояване и като добитъци за работа и тогава въ положителностъ може да се каже нѣщо за тѣхъ. Известно е, че Сименталскитъ говеда сж такива, които даватъ млѣко повече отъ 2000 литри, сж добри като работенъ и гоенъ добитъкъ, а понеже за дълго още сж щитѣ тѣзи 3 цѣли ще прислѣдва и нашия земледѣлецъ съ едни и сжщи говеда, то излиза явно, че ще бжде добръ да се опита едно кръстосване по между тѣзи и нашенскитъ. Това обаче трѣбвало би да стане, или въ едно отъ другитъ училища, или въ нѣкои отъ държавнитъ заводи. Ние имахме случаятъ да видимъ приплода съ влашки мѣстни говеда и резултатитъ ни се видѣхъ доста добри, та смѣемъ да вѣрваме, че ще може да се добие и при насъ сжщото, понеже нашитъ говеда твърдѣ малко се отличаватъ отъ Влашкитъ. Ще се надѣваме въ едно скоро бждѣще да чуемъ, че негдѣ се основава заводъ отъ сименталски и мѣстни крави. Правенитъ наблюдения и по масленостъта на млѣкото на сименталскитъ крави сж дали добри резултати, именно около 4 0/0.

На овцевѣдството е обърнато така сжщо подобающето внимание. Тукъ още отъ отварянието на училището сж купени мѣстни, Карнобатски и мериносови овце. Що се отнася до мѣстнитъ и Карнобатскитъ, може да се каже, че тѣ отиватъ доста добръ и дѣйствително, стадото, състояще се отъ 300—400 овце мѣстни може да се каже, че е обрзцово. Що се отнася до мериносовитъ овце, чиято кръвь е подновена и въ 1896 година, съ докарванието чисти рамбуми отъ Унгария, трѣбва да обърнемъ вниманието върху статията — за Мериносовитъ овци въ насъ, напечатана въ „Орало“, отъ Г-нъ Н. Кормановъ, ветеринаренъ лѣкаръ и завѣдующъ скотовѣдството при сжщото училище. Отъ нея ясно ще разберемъ, че чиститъ Мериносови овце не сж могли да дадѣтъ добри резултати въ единъ периодъ отъ 10 — 15 години, отъ както се развѣждатъ въ чифлика. Не е така обаче работата съ метиситъ (мелезитъ) отъ мѣстнитъ и Мериносовитъ овце. При тѣхъ забѣлѣзваме едно доста голѣмо подобрене на вълната, а така сжщо, което е най-важно за нашитъ земледѣлци, че по изискванието си тѣ сж съвършено равни съ нашитъ. Едно голѣмо число екземпляри отъ тѣзи сж купени въ Силистренския, Разградския и Шуменския окръжи, кждѣто сж дали сжщо така доста добри приплоди, съдържачи $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ мериносова кръвь. Мнѣнието на автора на помѣнатата статия е, че Министерството трѣбва да устрои една образцова овчарница въ най-подходящата за това мѣстностъ и да развѣди тамъ чисти Мери-

носови овце, като гледа да спази всичкитъ изисквания на тѣзи, (а не трѣбва да се забравя, че Мериносовата овца е много възискателна къмъ храната, климата, помѣщението и пр.), а сжщеврѣменно кръстосва съ мѣстни и добититъ кочове дава на общини и частни лица за развѣждане. По този начинъ би могло да се постигне извѣстно подобрене въ вълната на нашитъ овце, безъ обаче това да бжде въ нѣкакъвъ ущърбъ на млѣчността и мѣсотото. Ние мислимъ, че добръ би направило Министерството на Търговията и Земледѣлието да не остава подобни въпроси само да се пишатъ черно на бѣло, а трѣбва да обърне внимание на тѣхъ и се стрѣми за приложението имъ.

За подобрене на свинската раса още отъ началото тукъ е въведено развѣжданието на Английскитъ чистокръвни свине, именно Йоркширитъ. Резултатитъ отъ тѣзи свине сж биле блестящи. Училищната свинарница никога не може да удовлетвори многобройнитъ поржчки, които ѝ се правятъ ката година отъ земледѣлци и любители на свиневѣдството въ разни окръжи, особено пъкъ: Руссепския, Силистренския, Свищовския, Разградския и Търневския. Въ коего село около чифлика да отиде человекъ ще може да намѣри приплоди отъ тѣзи свине и всѣки познава чифлишкитъ свине, които се нягояватъ до неимовѣрностъ. Прѣди една година чифлика е продалъ единъ шопаръ на пазарѣтъ, койго е излѣзълъ повече отъ 300 кгр.

Въ послѣдната 1898 год., Министерството на Търговията и Земледѣлието, като е искало въ всѣко едно отъ земледѣлческитъ училища въ с. Садово и Обр. чифликъ, да развѣди по една особена свинска раса, намѣри за подходяща тукъ беркширската свинска раса и достави на училището 7 екземпляри отъ единъ заводъ на такива въ гр. Хамбургъ. Тѣзи свине, които иматъ винжги черъ цвѣтъ на косъмѣтъ си, малки глави и крака, ще могатъ да дадѣтъ сжщо така едни добри резултати, както това се забѣлѣзва вече отъ тѣхнитъ приплоди добити прѣвъ мѣсець Януарий. Поржчкитъ за малки прасета постоянно пристигатъ и както казахме по-горѣ не могатъ да се удовлетворятъ, та ето защо, мислимъ ний, твърдѣ добръ ще бжде, ако Министерството се погрижи за разширение на този клонъ, като направи и едно по-голѣмо помѣщение за тази цѣль.

Съ кокошарството, макаръ и твърдѣ късно започнато (едвамъ 1895 год.), Обр. чифликъ не е останълъ на дирѣ. Съ цѣль да се испитатъ какъ ще могатъ да се отгледватъ въ насъ разнитъ кокоши раси, училището е снабдено съ по нѣколко екземпляра отъ слѣдующитъ: брама, кохинхини, лангжанъ, подуани, малайски, минорки и пр., а отъ юрдецитъ прочутитъ: пекински и рунански раси. Резултатитъ отъ развѣжданието на тѣзи птичи раси, немогатъ още да се кажатъ, защото късо е врѣмето, отъ когато тѣ се развѣж-

дате, нъ вижда се, като че ли не би имало голѣма полза отъ европейскитѣ раси, въ сравнение съ нашитѣ и взето прѣдъ видѣ малкитѣ изисквания на мѣстната раса. По отношение на яйцата, изгледва тѣзи да оставатъ назадъ отъ нашитѣ, а по добротата на мѣсото и тѣжината, увѣрени сме, че ще надминатъ нашитѣ. По нататъкъ да се говори по тѣхъ не може, още сега, догдѣто не се минатъ нѣколко години и се опитатъ разни методи за тѣхното развъждане. Ще бѣде чудно, ако горѣпомѣнатитѣ раси, които се хвалятъ по цѣла Европа, че носятъ много яйца, останатъ въ насъ по-надирѣ отъ мѣстнитѣ.

Отъ всичко до тукъ казано по разнигѣ видове домашенъ добитъкъ държащъ се при Русенското Земледѣлческо училище се вижда, че тукъ сѣ взети сериозни мѣрки за подобрене на всѣки единъ отрасълъ отъ скотовѣдството. Остава съ течението на врѣмето, всичкитѣ тѣзи мѣрки да подѣйствуватъ по-благоприятно и върху скотовѣдството въ околността на училището, а не да останатъ сами въ оградата на сѣщото.

По подробно върху всичко горѣказано, чителитѣ могатъ да видѣтъ въ отчета на сѣщото училище отъ 1896 год., а така сѣщо въ този за 1897 год., който сега е подъ печать.

Пакъ за лозовитѣ разсадници

Пише А. Бакаловъ

Не бѣше отдавна, ние писаме у „Винар. Зем. вѣстникъ“ за ползата отъ лозовитѣ разсадници и по тоя поводъ бивший чиновникъ по филоксерната зараза, Ив. Кюмерджиевъ въ Търнов. окръжие, стори всичко отъ негова страна за урежданieto на такъвъ единъ разсадникъ за лозове Американски прѣчки, нъ всичко си остана тѣй както и по напредъ си бѣше. Филоксерата отъ година на година взема застрашителни размѣри; лозята сѣ на привършване и не е далекъ денѣтъ, когато всички ний ще бѣдемъ очевидци на тѣхната погибель. Сега пита се, трѣбва ли да стоимъ съ скръстени рѣцѣ прѣдъ такава зеюща пропастъ, която първо ще се почувствува отъ лозаритѣ и сетнѣ отъ държавата? Ето защо по свѣтнитѣ чиновници, какѣвто е и нинешний Търнов. районенъ инспекторъ по лозарството Г. Ив. Дачевъ при всѣки удобенъ моментъ и случай, сѣ готови да работятъ въ посока, която, ако осъществиме, би принесла значителна полза и на лозаритѣ и на държавата ни. Прѣзъ истеклий мѣсець Май Г-нъ Дачевъ идва съ нѣколко прѣскачки, гдѣто показва на събравшитѣ се селяни, какъ се пригатва смѣсьта за попрѣскване лозята и какъ се прѣскаатъ, за да се прѣдпазятъ отъ болѣстѣта „манѣ.“ Ний отъ наша страна не можемъ освенъ да похвалимъ г-на Дачева, за гдѣто е прѣдприелъ такъвъ начинъ на дѣйствие, който,

колкото отъ една страна е труденъ, отъ друга — пъкъ много на мѣстото си, защото на наший селянинъ говорете му колкото щете, пращайте му окръжни каквито искате, той самъ не види ли какъ се пригатва всичко съ очитѣ си и какъ се прѣска, за пара ви и труда, и писанието на окръжни. Право да си кажимъ, лозята отъ „манѣта“ сѣ изцѣрими и ще се изцѣрѣтъ, защото попрѣскано едно лозе тая година съ Бордолезова каша, до година сигорно ще отличи отъ ония лозя, които не сѣ попрѣскани. И веднѣжъ забѣлѣжатъ ли лозаритѣ, че има разлика, както въ прѣсканитѣ лозя съ спомѣнатата по горѣ каша, така и въ не прѣсканитѣ, тѣ сами ще се потрудатъ да си доставатъ прѣскачки, както случатъ въ селото Сухинъ-долъ. Минжлата година въ това село свещеникѣтъ Ганчо Вачковъ си попрѣскалъ едно лозе около 3—4 дека, въ което тая година и прѣчкитѣ сѣ по добри и гроздето несравнено по-много отъ другитѣ сѣседни нему лозя, които стопанитѣ имъ не рачили да попрѣскаатъ. Нъ, за голѣма радостъ, идеге тая година и вижете колко прѣскачки сѣ си купили лозаритѣ-селяни въ Сухинъ-долъ и то безъ да ги нѣкой кара. Читателя вижда благотворното влияние на примѣрътъ, дѣйствуващъ толкова силно и убѣдително на нашия консервативенъ до бозобразие, по убѣждения селянинъ. Това е за „манѣта“. Да видимъ сега какво да се прави, което е много по важно, и какъ да се устроятъ лозове разсадници за Американски прѣчки при днешнитѣ условия на наший лозаръ. Г-нъ Дачевъ, вѣренъ на призванието си, покани чрѣзъ кметството най главнитѣ лозари и всички ония по-грамотни, да се пообмисли, какъ би било възможно урежданieto на лозовия разсадникъ и какво е стаяжло съ по-рано проектирани на негова прѣдшественникъ, Ив. Кюмерджиевъ. Отговори му се, че сѣ употребени всички мѣрки да се обгради и обработи удобреното мѣсто за разсадника, нъ и до сега подобно нѣщо не е направено. И, наистина, намъ се много харесва прѣпорѣчаний отъ г-на Дачева начинъ за урежданieto на единъ лозовъ разсадникъ за Американски прѣчки, та за това главно рекохмѣ да пишемъ до почитаемата редакция на „Винар. земл. вѣстникъ“ съ молба да даде гласность на взетото рѣшение на нѣколо Бѣло-черковци по инициатива на Дачева, да си устроятъ лозовъ разсадникъ, т. е. всѣкой членъ желающъ да има разсадникъ да внесе годишно по 20 лева въ разстояние на четири години; ония, които сѣ бѣдни, а съзнаватъ ползата отъ разсадника, здружени нѣколко души да могатъ да иматъ задружно една или нѣколко акции. Съ събранитѣ пари да се плаща на нѣкой свършившъ земледѣлческо училище за трудѣтъ му, който ще помогне при урежданieto и обработванието на разсадника, а мѣстото за разсадника да се изиска отъ общината съ условие, щото ако единъ денъ дружеството пос-

тигне горната цѣль, т. е. замѣни сегашната лоза съ противостояща на филоксерата и почне да продава приготвенитѣ си прѣчки, да се продаватъ такива излишни прѣчки на Бѣло-черковци и съ полна цѣна. Въпросътъ, както вижда почитаемота редакция, колкото е сериозенъ, толкова и общающъ добри резултати, споредъ нашето мнѣние.

Бѣла-черкова, 13 юний 1898 год.

Подсирване на млѣкото съ искусствено сиреще.

Извѣстно е, че овчето, както и кравето млѣко, отъ дѣйствието на вжтрѣшността на четвъртий стомахъ на младитѣ агнета, ярета и телета, може да се съсирва. Това знае всеки единъ овчаръ въ насъ и заради това винаги при кланieto на агнето и ярето се гледа да се запази сирещето, та да може да послужи за правението на сирене. Употрѣблението на сирещето може да стане или наскоро, или пакъ слѣдъ нѣколко врѣме, слѣдъ като вжтрѣшната ципа на този стомахъ заедно съ изверженията се извади и се смѣси съ солена вода. Понеже при употрѣблението на това сиреще най-често виждаме да се употрѣбаватъ и самитѣ извержения за придаване по-голяма сила, заради това и сиренето бива много мръсно и оцанано, а често пхти има и една неприятна миризма.

За да се избѣгне този недостатъкъ на сирещето, както и голѣмия трудъ за правението на сиреще постоянно, хората сж намѣрили единъ способъ, по който да се приготви течно сиреще пакъ отъ сжщия материалъ, което сиреще да може да запази силата си за много по-дълго врѣме и по-добрѣ да подсирва млѣкото. Приготвението на това сиреще става по слѣдующия начинъ:

Взематъ се 100 гр. нарѣзанъ телешки стомахъ отъ 3 седмично теле (прѣдпочита се телешкото, защото е по силно) и се туря въ 1 литръ 5 процентова солена вода, въ която сж растворени 40 гр. борна киселина. Всичко това се остава да стои нѣколко дена. Слѣдъ това добавя му се отново 50 гр. соль и раствора се филтрира (прѣцѣжда) прѣзъ хартия, или една кърпа. Филтрирания растворъ има вече сила, както 1 къмъ 18000 или 1 частъ подсирва 18000 части млѣко. Взематъ ли се 800 кубически сантиметра отъ този растворъ и допълнатъ съ 200 см. 10% солень растворъ наситенъ съ борна киселина, ще имаме растворъ съ сила както 1 : 10000.

Понеже приготвението на това сиреще не може съ леснотия да се направи отъ всѣки овчаръ, заради това ние прѣпоръчваме на нашитѣ абонати, да си доставятъ готово подобно сиреще, на което цѣната на единъ килограмъ е 2:50 лева. Съ 1 гр. такова сиреще могатъ да се съсирятъ 10,000 литри млѣко, или млѣкото на 290 овце за прѣзъ една цѣла година. А сигурни сме, че единъ овчаръ съ 200 овце ще похарчи много повече за сиреще, ако той самъ си приготвяваше по първобитния начинъ, а освѣнъ това и самото сирене никога нѣма да вхде отъ такова качество, както това добито отъ искусствението сиреще. Ний имаме възможность да говоримъ съ много овчари, които нагледно видѣхъ искусственото сиреще и неговото дѣйствие и тѣ ни казаха, че да би имало такова да се продава, всички би си купули и даже нѣкои отъ тѣхъ ни поръчаха да имъ испишемъ подобно отъ странство.

Употрѣблението на това сиреще става по слѣдующия начинъ: загрѣва се млѣкото до 35 градуса по Целзия или 28° R (това може да се измѣри съ единъ термометръ, когото не е злѣ да притежаватъ по-заможнитѣ овчари, защото не струва повече отъ 1—2 лева) и се прибавя 8—10 грамма екст) или около чаени лъжички сиреще, за всѣки 100 литри млѣко, слѣдъ което почва силно да се бърка и слѣдъ това се оставя млѣкото на тихо. Така подсиреното млѣко ще се съсиритъ слѣдъ 40 минути. Иса ли се, штоо съсирванието да стане по-скоро, или при по-ниска температура, напр. при такава каквата то има слѣдъ като се издои, то прибавя му се повече екстрактъ (сиреще).

Ето една таблица, на която се вижда колко сиреще трѣбва да се употрѣбавя за 100 литри млѣко при различна температура:

100 литри млѣко изискватъ:

при подсирване за	45 минути,	40 м.	35 м.	30 м.	и 25 м.
при 28° R . . .	9 грамма	10 gr.	11 1/2 gr.	13 1/2 gr.	16 gr.
" 25 " . . .	11 "	12 1/2 "	14 1/2 "	"	"
" 22 " . . .	14 "	16 "	18 1/2 "	21 1/2 "	25 "

5 грамма (кубически сантиметри) = 1 чайна лъжичка.

Шпешетата, въ които лѣжи течното сиреще, трѣбва да се съхраняватъ на едно хладно, сухо и тъмно помѣщение, а при това трѣбва да бхлжтъ и добрѣ запушени съ гхба, защото иначе то си губи силата. Стои ли дълго врѣме сирещето, то пакъ губи силата си, заради това никои не трѣбва да си набавя такава за повече отъ едно лѣто.

Въ послѣдно врѣме галочна да се продава и сиреще въ форма на прахъ. Такова едно сиреще служи за приготвението на най-добритѣ сиренета. Силата на това сиреще е = 1 : 100,000 т. е. единъ граммъ отъ него е достатъчно да съсиритъкъ 100 литри, или 1 хл. млѣко при 35—40°С за 30—40 минути. Иса ли се, штоо да стане по-скоро съсирванието, може да се употрѣби повече сиреще. Тсва сиреще се продава въ кутийки и всѣка кутийка е снабдена съ лъжичка, която хваща тъкмо 1 гр., или нужното сиреще за подсирване 100 л. млѣко.

Употрѣблението на този прахъ и слѣдующето: сипва се въ една чаша съ хладка (не горѣща) вода и се остава да стоитъ нѣколко часа. При това сирещия ферментъ става течень и може веднага да дѣйствува штомъ се добави на млѣкото и се разбърка добрѣ.

Праховитото сиреще е по за прѣдпочитание прѣдъ течното, защото по-лесно се испраща чрѣзъ пощата и непричинява никакви разноски, а отъ друга страна, то запазва силата си много по-дълго врѣме, стига да се остави на едно сухо мѣсто.

Цѣната на праховитото сиреще е слѣдующата:

- 1) Една кутя съ 50 праха по за 50 литри млѣко 1:80 л.
- 2) 100 гр. въ тенекиена кутя . . . . . 1:4:60 "
- 3) 250 " " " " " . . . . . 10:00 "

Отъ всичко до тукъ казано ясно се вижда, че врѣме е штоо и нашитѣ овчари да се откажатъ отъ тѣхния начинъ на подсирване на млѣкото и починтъ да си доставятъ течно или праховито сиреще.

Отъ двѣгодишното употрѣбление на това сиреще за повече отъ 20 хиляди литри млѣко, ние сме се напълно убѣдили, че това сиреще заслужава пълното внимание на нашитѣ земледѣлци.

Ние апелираме къмъ всичкитѣ овѣзи, които сж свършили земледѣлческитѣ ни училища и сега сж посвечето селски учители, да се завзематъ за въвежданието на това сиреще, като убѣждятъ нагледно земледѣлцитѣ въ ползата отъ него.

Това сиреще може да се достави чрѣзъ всѣки комиссионеръ, а така сжщо и чрѣзъ редакцията на Винарско-Земледѣлческия вѣстникъ, който ще бжде винаги готовъ да даде нуждното съдѣйствие на овѣзи, които би поискали.

Единъ неприятелъ на зимната пшеница и ржжята.

Много земледѣлци, а така сжщо и наблюдатели, трѣбва да сж заблѣжливи въ врѣме на исклассяванieto на пшеницата и ржжята, прѣзъ мѣсець Май, или началото на Юний, че между още зеленитѣ и цвѣтящитѣ классове, се виждатъ нѣкои съвѣзмъ пожълтели, даже побѣлѣли и надвесени надолу. Появятъ ли се подобни классове, тѣ скоро се откъсватъ. Разгледаме ли тѣзи классове, ние ще видимъ, че много отъ тѣхъ сж завързали зърно, нъ това зърно остава недоарѣло, защото классътъ вече е пожълтелъ и не може да се храни и пада винки прѣди жътвата.

Потърсимъ ли причината на това пожълтяване на классовитѣ прѣждеврѣменно, ние ще намѣримъ, че въ вжтрѣшнос-

тъта на стеблото има една ларва, съ жътеникаво-бѣлъ цвѣтъ и на която първитѣ три члена на тѣлото сж по-дебели отъ другитѣ. Тази ларва се храни отъ вътрѣшността на стеблото, особено отъ коленцата, които биватъ винжки съвсѣмъ пробити. Обикновено тази ларва се намира въ долнитѣ, близо до земята, намѣрвающитѣ се, коленца. Тази ларва слиза наскоро прѣди жътвата въ долнитѣ коленца на стеблото и така остава слѣдъ жътвата въ старницето, кждѣто се прѣвърща въ какавиди, за да прѣкара зимата. Съвършенното насѣкомо излиза отъ мехурчето си прѣзъ пролѣтъта, то принадлежи къмъ ципокрилитѣ и се нарича *Cerphus rugosus*. Може да се намѣри прѣзъ мѣсець Май, по класоветѣ на ржжѣта и пшеницата. Женската снася яйцата си, които сж около една дюзина по едно въ всѣко стѣбло и то въ горнитѣ интеренодий (посредуколетия). Щомъ се издули ларвата отъ яйцето вмѣква се въ стеблото, кждѣто проживява, догдѣто пакъ се прѣвърне въ сжщо посѣколо.

Това насѣкомо се забѣлжи още въ началото на Май по ржжѣта и пшеницата въ испигателното поле на Руссенското Земледѣлческо училище, а къмъ 25 Май въ пивитѣ. Въ едно пространство отъ 1—2 ха. неговата поврѣда захваща до повече отъ $\frac{1}{4}$, а не по-малко се намира и изъ цѣлата нива която захваща около 30 ха. пространство.

Срѣдството, което дирекцията на училището мисли да употреби за уничтожение на това насѣкомо и което се прѣпо-рѣчва отъ практиката и науката, е слѣдующето: ниско пожъване на пшеницата, та да остане ларвата въ сламата и изгарянето на тази, или пѣкъ високо жънение и изгаряние на стърнището и дълбоко прѣоравание. Комбиниратъ ли се и двѣтѣ тѣзи мѣрки въ едно, трѣбва да бждемъ сигурни, че насѣкото ще бжде съвършено уничтожено.

р а з н и

Срѣдство противъ качзанието на мравкитѣ по овощнитѣ дървета.

Средъ в. „*Illustr Flora*“, смѣсно сажди и леноно масло заедно прѣдставляватъ доста сигурно срѣдство противъ качзанието на мравкитѣ по овощнитѣ дървчета. За тази цѣль се приготвява кашата така щото като се намаже по дървото да не тече по стеблото на долу. Съ кашата се образува единъ кръгъ около дървото, прѣзъ който, увѣрява въ горний вѣстникъ, мравкитѣ неможатъ да прѣминатъ.

Да ли е фашифицирана боята на виното се познава по слѣдующий просъгъ способъ: погопява се единъ сунгеръ въ виното, което искаме да испитаме и се поставя въ една паничка, въ която има на дъното малко вода. Ако виното е боядисано съ искусствена боя то водата въ паничката ще захване веднага да се боядисва, ако боята на виното е естествена, то тя (водата) ще захване да се боядисва чакъ слѣдъ $\frac{1}{2}$ часъ.

Течень бръснарски сапунъ се получава, като се растопятъ 6 части обикновенъ бѣлъ сапунъ съ 8 части дистирирана вода; $\frac{1}{20}$ часть чистъ поташъ (печелена луга) и 10 капки лимоново масло.

Хр. С. Абаджиеву Шуминь.

Само съ варъ както и само съ синъ камакъ неможе да прѣскате лозята си. Най-добрата смѣсь за тази цѣль ще видите въ бр. 7-й на вѣстника ни.

Извѣстяваме, че и за въ бждще агентъ на вѣстника ни остава г. Дамянъ Тодоровъ, комуто молимъ г. абонатитѣ ни да иматъ довѣрието му. Срѣщу внесеный абонаментъ, той ще издава кочанни квитанции, които носятъ подписа на касиера ни — г. А. Гечевъ и печата на администрацията на вѣстника ни.

Въ редакцията ни се намиратъ за проданъ подвързани и не подвързани цѣли годишни течения отъ I и неподвързани отъ II годишнина на вѣстника ни, които прѣдставляватъ единъ цѣненъ материялъ за всѣки винарь — земледѣлецъ. Желаящитѣ да иматъ неподвързани течения, нека испратятъ въ редакцията 3 лева и 75 ст., а за подвързанитѣ 4 лева и 25 ст.

Държавно Практическо Земледѣлческо училище въ с. Садово при гр. Пловдивъ.

О Б Я В Л Е Н И Е

№ 883

Дирекцията на училището извѣстява интересующитѣ се, че учебната му 1898/99 година ще почне отъ 1-й Септемврий, а приеманието нови ученици, което става исклучително въ самата Дирекция на училището, както и конкурсния испитъ за получавание стипендий ще траятъ отъ 25—30 Августъ включително.

Всѣки който желае да бжде приетъ за ученикъ трѣбва да подаде, или испрати въ Дирекцията на училището прошение, придружено отъ всички по доле изброени документи и да отговаря на слѣдующитѣ условия:

1) Училищно свидѣтелство, че е свършилъ не по рано отъ една година съ добръ успѣхъ и най-малко похвално поведение III-й класъ на нѣкое народно класно училище,

2) Кръстително свидѣтелство, че не е по-младъ отъ 14 години и по-старъ отъ 18;

3) Медицинско свидѣтелство за че е присажданъ отъ сипавица и че е напълно здравъ и добръ развитъ тѣлесно за механическа работа.

4) Свидѣтелство, че е записанъ въ нѣкой призователенъ участъкъ, ако е навършилъ 16 годишна възраст.

5) Свидѣтелство за занятието на родителитѣ му издадено отъ надлежното общинско управление и подписано отъ инспектора на надлежния учебенъ окръгъ.

6) Гаранция отъ 100 лева за прѣдварително обезпечение причиненитѣ загуби въ пансиона, или училището.

При еднакви условия прѣдпочитание ще се прави на кандидатитѣ синове на родители, които се занимаватъ главно, или исклучително съ земледѣлие и клоноветѣ му.

Земледѣлческитѣ синове, на които само ще се отпущатъ стипендии, слѣдъ като издържатъ конкурсенъ испитъ по прѣдмѣтитѣ: Български езикъ, Математика и Ботаника по программа за III-класнитѣ училища, ако ще просятъ стипендий, освенъ документитѣ за своекоштитѣ ученици обозначени подъ точки: 1, 2, 3, 4 и 6 — прилагатъ и слѣдующитѣ:

1) Свидѣтелство за състоянието и занятието на родителитѣ имъ издадено отъ надлежното общинско управление и подписано отъ инспектора на надлѣжния учебенъ окръгъ.

2) Гаранция подписана отъ двама гаранты, че тѣ ще заплатятъ израсходваната за стипендията сума, ако той напустне прѣждеврѣменно заведението, или бѣде исключенъ отъ него за врѣмето, прѣзъ което е билъ стипендиантъ въ размѣръ на суммата, която плащатъ своекоштитѣ ученици.

При постъпването въ училището всѣки кандидатъ трѣбва да има обезателно една шапка единъ катъ здрави горни дрѣхы, най-малко два катъ здрави прѣцирки и единъ чифтъ здрави обуца.

Прошения за постъпване въ училището и отпущание стипендий не придружени съ всичкитѣ изброени по-горѣ документи оставатъ безъ послѣдствие. Сжщата участь ще постигнатъ и прошенията, на които подателитѣ не се яватъ лично въ Дирекцията на 25 — 30-й Августъ.

с. Садово, 22 Юний 1898 година.

Отъ Дирекцията.

„Excelsior“

ВЕЛОСИПЕДИ
са най-солидни и най-евтени.

Цѣнорасписи
безъ платно и франко.

„Excelsior“ Фабрика за велосипеди
Найвиртъ & Веберъ Руссе.

ЯВЯВА се на всички наши лозари, че редакцията може да имъ достави книгата: „Ръководство по лозарството“ отъ Хр. С. Георгиевъ, като испратятъ стойността на книгата — 3 лева и 40 ст. за пощенски разноски по испращанието.

ОТКРИТА ПОДПИСКА НА 1898 ГОДЪ НА ЖУРНАЛЪ

XIV ГОДЪ ИЗДАНИЯ 1898 г. **НОВЪ** XIV ГОДЪ ИЗДАНИЯ 1898 г.

иллюстрированный двухнедельный вѣстникъ современной жизни политики, литературы, науки, искусства и прикладныхъ знаний

за 24 рубля

безъ всякой доплаты за пересылку премій, подписчики „НОВИ“ получаютъ въ 1898 году, съ доставкой и пересылкою за границу слѣдующія шесть изданій:

1) ЖУРНАЛЪ НОВЪ 24 выпуска въ форматѣ наибольшихъ европейскихъ иллюстрацій	2) Особый иллюстрированный ОТДѢЛЪ МОЗАИКА (24 выпуска), составляющий какъ бы самостоятельный журналъ по прикладнымъ знаниямъ, вмѣщающий въ себе 16 рубрикъ.	3) ЖУРНАЛЪ ЛИТЕРАТУРНЫЕ семейные ВЕЧЕРА (Отдѣлъ для семейнаго чтения) 12 ежемѣсячныхъ книжекъ романовъ и повѣстей
4) ВОСЕМЬ Переплетенныхъ томовъ полнаго собранія сочиненій П. И. МЕЛЬНИКОВА (Андрея Печерскаго)	5) ЧЕТЫРЕ Переплетенные тома полнаго собранія сочиненій Вл. Ив. Даля (Казака Луганскаго)	6) ДВѢ РОСКОШНО Переплетенныя книги, формата in-folio, „Живописной Россіи“, посвященные описанію Москвы и Москов. промышленности.

ГODOBAЯ ПОДПИСАНАЯ ЦѢНА за всѣ выше-объявленныя изданія съ пересылкою за границу. **24 РУБ.**

Согласно почтовымъ правиламъ, за пересылку двухъ книгъ „Живописной Россіи“ уплачивается только до русской границы Дальнѣйшая пересылка, производится за счетъ подписчика, при чемъ плата за нее взывается на мѣстѣ назначения по иностранному тарифу почтовому одновременно съ доставленіемъ книгъ. Разерочка платежа допускается, при чемъ при подпискѣ должно быть внесено не менѣе 6 руб.; остальные же деньги могутъ высылаться по усмотрѣнію подписника ежемѣсячно, по 3 руб. до уплаты всѣхъ 24 руб. При подпискѣ въ разерочку бесплатныя преміи высылаются только по уплатѣ всей подписной суммы.

КЪ СВѣДѢНІЮ ГГ. НОВИХЪ ПОДПИСЧИКОВЪ НЕ ПОЛУЧАВШИХЪ „НОВИ“ ВЪ 1897 ГОДУ.

Лица, не состоявшія подписчиками „НОВИ“ въ 1897 году и не имѣющія еще первой половины СОЧИНЕНІИ АНДРЕЯ ПЕЧЕРСКАГО и первой половины СОЧИНЕНІИ В. И. ДАЛЯ, могутъ, подписываясь на „НОВЪ“ въ 1898 году, получить первые шесть томовъ (т. е. томы 1 по 6) сочиненій А. Печерскаго и первые шесть томовъ (т. е. томы 1 по 6) сочиненій В. И. Даля, вмѣсто томовъ, выдаваемыхъ въ 1898 году прежнимъ подписчикамъ. Вторая же половина сочиненій, какъ А. Печерскаго, такъ В. И. Даля, будетъ выдана этимъ новымъ подписчикамъ въ 1899 году, въ чемъ редакция теперь же и принимаетъ передъ ними обязательство.

Новые подписчики на „НОВЪ“ 1898 года, т. е. лица, не бывшія подписчиками на журналъ въ минувшемъ 1897 г., при уплатѣ за 1898 г. 40 рублей, вмѣсто 24 руб., могутъ получить въ 1898 г.

всѣ 14 томовъ полнаго собранія Андрея Печерскаго и всѣ 10 томовъ полнаго собранія сочиненій В. И. Даля, а также и тѣ двѣ переплетенныя книги „Живописной Россіи“, которыя выдавались подписчикамъ въ 1897 году; значить вмѣсто двухъ книгъ „Живописной Россіи“, они получаютъ четыре переплетенныя книги этого изданія и, вмѣсто 12 томовъ сочиненій А. Печерскаго и В. И. Даля, 14 тома.

Отъ г. г. болгарскихъ подписчиковъ подписка на „НОВЪ“ принимается у г. Хр. М. Златоустова въ Бургасѣ (Болгарея) и въ главной конторѣ периодическихъ изданій Товарищества М. О. Волофъ въ С. Петербургѣ (Россія) Гостиный дворъ № 21.

Подробныя объявленія высылаются изъ С. Петербурга бесплатно по первому требованію.

Плѣвень, Печатница на Бакърджиевъ и Рачевъ.